



บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบัน จากข้อมูลของกองโภชนา กระทรวงสาธารณสุขพบว่า เด็กไทยจำนวนมาก ยังคงประสบกับภาวะทุพโภชนา วิธีการแก้ปัญหาดังกล่าวได้แก่ การบริโภคอาหารที่มีสารอาหารครบ 5 หมู่ และหนึ่งในสารอาหารที่รู้จักกันดีก็คือ นม ซึ่งเป็นแหล่งอาหารสำคัญที่มีสารอาหารหลายชนิด อาทิ โปรตีน ไขมัน วิตามิน และเกลือแร่ต่างๆ เป็นจำนวนมาก ความต้องการบริโภคนมในปัจจุบันมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นมาตลอด แต่ในขณะเดียวกันนํ้านมดิบที่ผลิตได้ในประเทศกลับไม่เพียงพอต่อความต้องการบริโภค

จากตารางที่ 1.1 แสดงถึงปริมาณความต้องการนํ้านมดิบเพื่อผลิตนมพร้อมดื่มในประเทศพบว่า ตลอด 11 ปีที่ผ่านมา (ปีพ.ศ. 2531-2541) ความต้องการบริโภคนมมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

เนื่องจากปริมาณนํ้านมดิบที่ผลิตได้ภายในประเทศไม่เพียงพอต่อความต้องการบริโภค ทำให้ประเทศไทยต้องนำเข้าหางนมและผลิตภัณฑ์จากนมเป็นจำนวนมาก ในปีพ.ศ.2531 ประเทศไทยมีการนำเข้าหางนมและผลิตภัณฑ์นมทั้งหมด 79,449 ตัน คิดเป็นมูลค่า 3,267.124 ล้านบาท และเพิ่มขึ้นเป็น 139,160 ตัน คิดเป็นมูลค่า 8,266.205 ล้านบาท ในปีพ.ศ. 2541 (ตารางที่1.2)

ประเทศไทยมีการส่งเสริมการค้าเลี้ยงโคนมมาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2504 โดยความร่วมมือของรัฐบาลประเทศเดนมาร์ก ได้มีการทดลองนำโคนมเข้ามาเลี้ยงที่อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี การเลี้ยงโคนมจึงเริ่มขยายตัวขึ้นเรื่อยๆ จนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 (ปีพ.ศ. 2530-2534) เกษตรกรจึงเริ่มให้ความสนใจ และหันมาประกอบอาชีพโคนมกันมากขึ้น และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 (ปีพ.ศ. 2535-2539) กรมปศุสัตว์ได้มี

ตารางที่ 1.1

ความต้องการนํานมดิบเพื่อผลิตนมพร้อมดื่ม

หน่วย : ตัน

ปี	นํานมดิบที่ต้องใช้ทั้งหมด	นํานมดิบส่งเข้าโรงงาน	นํานมดิบส่วนที่ยังขาด
2531	156,757	86,124	70,633
2532	171,049	102,440	68,609
2533	203,490	123,982	79,508
2534	256,378	157,760	98,618
2535	302,479	206,839	95,640
2536	362,807	275,677	87,130
2537	426,264	308,058	118,206
2538	543,291	335,363	207,928
2539	654,461	366,075	288,386
2540	668,370	389,760	278,610
2541	511,405	413,760	97,645

ที่มา : กองวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร ปี พ.ศ. 2531-2541

ตารางที่ 1.2

ปริมาณและมูลค่าการนำเข้านมและผลิตภัณฑ์นม

ปี	ทางนมผง		นมและผลิตภัณฑ์นม		รวม	
	ตัน	พันบาท	ตัน	พันบาท	ตัน	พันบาท
2531	47,173	1,721,772	32,277	1,545,351	79,449	3,267,124
2532	32,589	1,601,864	30,361	1,686,903	62,950	3,288,767
2533	47,536	2,116,823	41,050	2,063,330	88,586	3,288,767
2534	50,905	1,880,757	45,630	2,150,330	96,535	4,031,087
2535	62,147	2,768,240	51,866	2,802,026	114,013	5,570,265
2536	52,375	2,484,852	53,918	2,678,407	106,293	5,163,259
2537	71,749	2,913,894	71,642	3,288,325	143,391	6,202,219
2538	79,919	4,123,193	74,915	4,119,674	154,834	8,242,897
2539	67,174	3,895,201	92,559	5,476,047	159,733	9,371,248
2540	70,990	4,029,921	121,799	7,442,111	192,789	11,472,032
2541	53,041	4,073,959	86,527	7,530,205	139,568	11,604,164

ที่มา : กรมศุลกากร ปี พ.ศ. 2531-2541

โครงการปรับปรุงโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร (คปร.) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและปริมาณการผลิตภายในประเทศ ทั้งนี้เนื่องจากพบว่า การเลี้ยงโคนมในประเทศประสบกับปัญหาต่าง ๆ อาทิ ต้นทุนการผลิตที่สูงเกินไป รูปแบบและกระบวนการจัดการฟาร์ม การขาดสายพันธุ์โคนมที่มีคุณภาพ และน้ำนมที่ผลิตได้มีคุณภาพต่ำกว่ามาตรฐาน ฉะนั้น ประเทศไทยจึงไม่สามารถผลิตผลิตภัณฑ์แปรรูปจากนมที่มีคุณภาพดีได้ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (ปีพ.ศ. 2540-2544) ฉบับปัจจุบัน ภาครัฐบาลยังคงมีเป้าหมายส่งเสริมเกษตรกรให้เลี้ยงโคนมเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีนโยบายที่จะเพิ่มปริมาณการผลิตน้ำนมดิบ และการพัฒนาคุณภาพของน้ำนม โดยมีการสร้างระบบฐานข้อมูลโคนมภายในประเทศขึ้น ทั้งนี้เพื่อการพัฒนาการเลี้ยงโคนมอีกด้วย

จากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงตรัสว่า "การเลี้ยงโคนมเป็นอาชีพที่ดีสำหรับคนไทย เหมาะกับประเทศ ถ้าใช้หลักวิชาที่เหมาะสมก็จะทำให้มีความเจริญ และมีรายได้ดี" ประกอบกับการที่หลายกลุ่มหันมาให้ความสนใจกับการเลี้ยงโคนมมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากผลตอบแทนของรายได้ค่อนข้างดี มีมั่นคง และสม่ำเสมอ เมื่อเทียบกับอาชีพอื่นๆ แต่ขณะเดียวกันก็ต้องใช้เงินลงทุนค่อนข้างสูง และต้องมีความอดทน เอาใจใส่ และช่างสังเกต

การศึกษาในครั้งนี้ จะเป็นการศึกษาถึงสมการการผลิต และต้นทุนการใช้ทรัพยากรภายในประเทศ เพื่อที่จะทราบถึงปัจจัยต่างๆที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเลี้ยงโคนม รวมทั้งการส่งเสริมการเลี้ยงโคนม และจะได้ผลตอบแทนคุ้มค่ากับการลงทุนหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินนโยบายสนับสนุนการเลี้ยงโคนมในประเทศว่าควรเป็นไปในทิศทางใด

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1.ศึกษารูปแบบ และลักษณะทั่วไปของการเลี้ยงโคนมภายในประเทศ
2. ศึกษาฟังก์ชันการผลิตแบบคอปป์-ดักลาส เพื่อวิเคราะห์หาความยืดหยุ่นของผลผลิตต่อปัจจัยการผลิตน้ำนมดิบรวมทั้งผลตอบแทนต่อขนาดการผลิต

3. ศึกษาถึงการลงทุนเลี้ยงโคนมในประเทศ โดยทำการศึกษาว่าการเลี้ยงโคนมในประเทศ มีต้นทุนการใช้ทรัพยากรภายในประเทศมากน้อยเท่าใด และมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตหรือไม่

1.3 ขอบเขตการศึกษา

ใช้ข้อมูลการเลี้ยงโคนมปี พ.ศ. 2541 ของสมาชิกสหกรณ์โคนมรวม 414 ฟาร์ม จากสมาชิกสหกรณ์โคนม 3 สหกรณ์ ได้แก่ สหกรณ์โคนมมวกเหล็กจำนวน 94 ฟาร์ม จากสมาชิกทั้งหมด 736 ฟาร์ม สหกรณ์โคนมนครปฐมจำนวน 92 ฟาร์ม จากสมาชิกทั้งหมด 193 ฟาร์ม และสหกรณ์โคนมหนองโพจำนวน 228 ฟาร์ม จากสมาชิกทั้งหมด 4,460 ฟาร์ม ศึกษาถึงฟังก์ชันการผลิต และต้นทุนการใช้ทรัพยากรภายในประเทศในการเลี้ยงโคนม

1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ เป็นข้อมูลแบบภาคตัดขวาง (Cross Section Data) ปี พ.ศ. 2541 ซึ่งได้จากแหล่งข้อมูลต่างๆดังต่อไปนี้

1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างสมาชิกสหกรณ์โคนม ในเรื่องการเลี้ยง การจัดการฟาร์ม รวมถึงต้นทุนการเลี้ยงโคนม

2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้จากการรวบรวมเอกสาร งานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง รายงานทางวิชาการ และวิทยานิพนธ์ จากหน่วยงานและสถาบันต่างๆ เช่น กรมส่งเสริมสหกรณ์ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กรมศุลกากร ที่ทำการสหกรณ์ ห้องสมุดคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ หอสมุดกลางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และห้องสมุดคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นต้น

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Method) เป็นการรวบรวมข้อมูลต่างๆเกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม ต้นทุนการผลิต ราคาน้ำนมที่เกษตรกรแต่ละสหกรณ์โคนมได้รับ

2) การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Method) โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

การศึกษารูปแบบฟังก์ชันการผลิตแบบคอบบ์-ดักลาส โดยการศึกษาระบบฟังก์ชันการผลิตตามสหกรณ์โคนม และขนาดของฟาร์มดังนี้

- สหกรณ์โคนมมวกเหล็ก
- สหกรณ์โคนมนครปฐม
- สหกรณ์โคนมหนองโพ
- ทุกสหกรณ์
- ฟาร์มขนาดใหญ่
- ฟาร์มขนาดเล็ก

และประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของสมการโดยใช้สมการถดถอย (Multiple Regression) พร้อมทั้งคำนวณความยืดหยุ่นของผลผลิตต่อปัจจัยการผลิต และผลตอบแทนต่อขนาดการผลิตของแต่ละฟังก์ชันการผลิต

2.2) การศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Comparative Advantage) ในการผลิตน้ำนมดิบในประเทศ โดยการคำนวณต้นทุนการใช้ทรัพยากรภายในประเทศ (Domestic Resource Cost : DRC) เพื่อวัดต้นทุนค่าเสียโอกาสที่แท้จริงของการใช้ทรัพยากรภายในประเทศที่ใช้ในการผลิตเพื่อให้ได้มาหรือประหยัดซึ่งเงินตราต่างประเทศสุทธิ 1 หน่วย แล้วนำมาเปรียบเทียบกับอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง (Shadow Exchange Rate)

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงลักษณะและสภาพโดยทั่วไปของการเลี้ยงโคนมในประเทศ
2. ทราบถึงฟังก์ชันการผลิต ความยืดหยุ่นของผลผลิตต่อปัจจัยการผลิต และผลตอบแทนของการขยายขนาดการผลิตของฟาร์มโคนมในประเทศไทย
3. ทราบถึงการเลี้ยงโคนมในประเทศมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบหรือไม่ เพื่อเป็นแนวทางในการประกอบการพิจารณากำหนดมาตรการในการคุ้มครอง และส่งเสริมการเลี้ยงโคนม